

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

KATEDRA FILOZOFIE

Maxmilián Kolbe a křesťanské pojetí oběti

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Jiří Uhlík

Filozofie, obor Humanistika

Vedoucí práce: ThLic. Pavel Frývaldský, PhD.

Plzeň 2020

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 22. května 2020

.....

vlastnoruční podpis

Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu práce panu ThLic. Pavlu Frývaldskému, PhD. za trpělivost, vedení, konzultaci a rady nejen při psaní této práce.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá studií pojmu oběti na konkrétním životním příběhu Maxmiliána Kolbeho. V první části dochází k interpretaci Kolbeho života. Nepřestávající služba Panně Marii a vyzdvižení jeho statečného činu, kdy v koncentračním táboře obětoval svůj život pro druhého.

Ve druhé části je porovnáván pojem oběti z náboženského a křesťanského pohledu. Poté je zařazen Kolbeho čin do kontextu pojmu oběti. Z lásky k Bohu a člověku Kolbe při výběru vězňů vystoupil z řady a položil svůj život za druhého, podle vzoru Krista. Za tento čin byl v roce 1971 blahoslaven a roku 1982 prohlášen Janem Pavel II. za svatého. V práci je také přiblížen a vysvětlen nástin názorových střetnutí, které se odehrávali při příležitostech těchto slavností. To ale nespočívá v hlavním záměru práce. Ten je ve studiu pojmu oběti a jeho propojením s příběhem Maxmiliána Kolbeho.

Klíčová slova:

Oběť

Maxmilián Kolbe

Panna Marie

Víra

Rituál

Křesťanství

Abstract

This thesis is focused on the study of the term sacrifice in the specific life story of Maximilian Kolbe. The first part of this thesis interprets the life of Kolbe himself. The continuous service to the Virgin Mary and highlighting his brave act of sacrificing his life for another in a concentration camp. The second part compares the concept of sacrifice from a religious and Christian point of view. In addition, Kolbe's act is then placed in the context of the concept of sacrifice. Out of love for God and man, Kolbe stepped out of line of prisoners and sacrificed his life for another, following the example of Christ. He was blessed for this act in 1971 and canonized by John Paul II. in 1982. This thesis also describes and explains the outline of the conflict of opinions, that happened on the occasion of these festivities. However, that is not the main purpose of this thesis. It is solely the study of the concept of sacrifice and its connection with the story of Maximilian Kolbe.

Key words:

Sacrifice

Maximilian Kolbe

Virgin mary

Faith

Ritual

Christianity

Obsah

Úvod	8
I. část. Maxmilián Kolbe: spiritualita a dílo.....	11
1 Maxmilián Kolbe: životní příběh	11
1.1 Dětství a první léta	11
1.2 Počátky studií.....	12
1.3 Nadšenec techniky	13
1.4 Založení Rytířstva Neposkvrněné	14
1.5 Založení městečka Niepokalanów a šíření Boží slávy.....	16
1.6 Začátek druhé světové války a vliv na jeho působení.....	18
1.7 První zatčení a začátek konce	19
1.8 Prohlášení blahoslaveným	21
1.9 Kolbe a Židé.....	22
2 Čtyři etapy životní cesty	23
2.1 Rytíř Neposkvrněné	23
2.2 „Moderní“ apoštol.....	23
2.3 Misionář	24
2.4 Mučedník lásky	24
2.5 Motivace vedoucí k založení Rytířstva Neposkvrněné	25
3 Charakter a struktura Rytířstva Neposkvrněné.....	28
3.1 Militia Immaculatae 1 (první stupeň)	29
3.2 MI2 (druhý stupeň)	29
3.3 MI3 (třetí stupeň)	30
3.4 Důležitá idea oběti	30
II. část: Religionistické a teologické pojetí oběti	34
4 Pojem oběti a sebeobětování.....	34
4.1 Oběť jako pojem	34

4.2	Oběť v antropologii.....	34
4.3	Oběť v hinduismu	35
5	Pojem oběti optikou křesťanství	37
5.1	Kristus na kříži	37
5.2	Teologická a filosofická reflexe oběti	38
5.3	Oběť v pojetí svatého Tomáše Akvinského	38
5.4	Oběť v pojetí Jana Patočky	39
	Závěr	42
	Seznam použité literatury	44

Úvod

Sv. Maxmilián Kolbe patří k nejpobulárnějším světcům dnešních dob. Byl to muž, který vždy s velkým odhodláním usiloval o ambiciózní apoštolská díla. Otec Kolbe měl však jen jeden jediný životní cíl: stát se velkým světcem. To se mu také podařilo. Papež Pavel VI. prohlásil Kolbeho 17. října 1971 za blahoslaveného a o jedenáct let později, 10. října 1982, na náměstí sv. Petra v Římě za přítomnosti více než dvou set tisíc věřících z celého světa, papež Jan Pavel II. prohlásil blahoslaveného Maxmiliána Kolbeho svatým.¹ Na těchto událostech a mnoha dalších je vidět, jaký odkaz zanechal Kolbe svými činy. V této práci Maxmilián Kolbe a pojem křesťanské oběti bych chtěl nejdříve představit Kolbeho cestu ke svatosti, rozhodnutí sloužit Panně Marii, kdy se mu zjevila, kdy mu nabídla dvě koruny - bílou a červenou. Bílá znamenala, že vytrvá v čistotě, a červená, že bude mučedníkem. Kolbe chtěl obě. Po životě, kdy se snažil o konání největšího dobra a službu Panně Marii zakládáním klášterů, spolku „Rytířstva Neposkvrněné“, vydávání časopisů a šíření svatosti po celém světě, se ocitl v květnu 1941 do koncentračního tábora v Osvětimi, kde se svým činem, kdy se při výběru deseti vězňů za jednoho uprchlého dobrovolně přihlásil na smrt místo vězně, který prosil o milost, že má rodinu a děti. Kolbe vystoupil z řady a poprosil dozorce, ať muže nechá jít, a místo něj půjde sám do „bloku smrti“, kam byli vězni odváděni na popravu. Tento čin byl nejsilnějším motivem, proč jsem se rozhodl věnovat této práci, tedy jeho cestě ke svatosti a jeho oběti za druhého člověka. Ve své práci jsem Kolbeho čin zasadil do širšího spektra uvažování o oběti. Pokusil jsem se představit pojem oběti pohledem antropologie. Dále je největší pozornost věnována křesťanství a snaha o nalezení souvislostí Kolbeho činu a pohledu na pojem obětování, téměř nejvýznamnější teologické autority svatého Tomáše Akvinského a také jednoho z nejvýznamnějších filozofů 20. století Jana Patočky. Ten říká, že oběť duchovního člověka podle něj nepodporuje harmonii, ale naopak zvýrazňuje konflikty a krize.² V případě Kolbeho se jedná o období hluboké krize Evropy v době zuřící druhé světové války.

---

¹ DYCZEWSKI, Leon. *Svatý Maximilián Maria Kolbe*. Brno: Konvent minoritů, 2005, s. 219. ISBN 80-903-3951-4.

² TAVA, Francesco. Oběť jako politický problém: Jan Patočka a sociologie posvátna, *Filosofický časopis* 66, 2018, č. 1, s. 253.

Ocenění a svatořečení Kolbeho však nebylo jednoznačné. Objevily se i námitky proti jeho kanonizačnímu procesu, a to z důvodu, že byl striktním antijudaistou. Kolbe vinil Židy nejen z nepřátelství ke křesťanství, ale i z náklonnosti ke komunismu a celosvětového spiknutí, které mělo sledovat zničení křesťanů. Polští Židé ho reflektovali jako svého nepřítele. Mnoho lidí se z těchto příčin postavilo proti jeho kanonizaci a vyzdvihlo nebezpečí, že extrémisté mohou jeho kanonizace využít k výkladu, že se tím potvrzuje oprávněnost protižidovských předsudků. Tato Kolbeho „válka“ s Židy se odehrávala jen na ideologickém základě. Kanonizace nevyžaduje neomylnost učení svatořečeného po celý život a svatý Maxmilián Kolbe během druhé světové války odsoudil násilí na Židech a za okupace Polska jich dokonce stovky ukryl. Těmito skutky byl jeho dřívější postoj odčiněn. Některé spory z hlediska církve vyvolala také otázka jeho svatořečení jako mučedníka, ke kterému Jan Pavel II. přistoupil. Zatímco svatořečení problém nebyl (člověk nemusí být mučedník, aby byl svatořečen), prohlášení za mučedníka bylo považováno za sporné. Tato otázka nebyla jasná ani v den kanonizace. Jan Pavel II. pověřil dva znalce úkolem posouzení mučednictví z teologického a historického hlediska. Zvláštní komise dospěla většinovým počtem hlasů k závěru, že Kolbeho oběť nesplňuje tradiční kritéria pro mučednictví, i když se jednalo o hrdinský skutek. Důvodem bylo to, že Maxmilián Kolbe nebyl zabit kvůli své víře resp. kvůli nenávisti k víře. Při slavnostní kanonizaci roku 1982 přesto Jan Pavel II. prohlásil: „Z moci své apoštolské autority nařizují, aby Maxmilián Maria Kolbe, který byl po svém blahořečení uctíván jako vyznavač víry, byl od této chvíle uctíván rovněž jako mučedník.“³ V této práci bych rád ukázal na to, že ačkoliv z teologického a historického hlediska tedy Kolbe podmínky pro mučednictví nesplňoval, svým činem, oddaností víře a svému přesvědčení sloužit Matce Boží, si všechna nejvyšší ocenění plně zasloužil.

První část práce je rozdělena do tří kapitol, které se věnují především Kolbeho životu. V první kapitole je interpretován Kolbeho život již od dětství, nástupu ke studiu, křesťanská služba, misijní dílo až po jeho zmiňované obětování v koncentračním táboře. Ve druhé a třetí kapitole se nejprve věnují jeho cestě ke svatosti, která je rozdělena do čtyř etap, a jeho motivaci k založení spolku „Rytířstva Neposkvrněné“, který měl pomoci

---

³ WEIGEL, George. *Svědék naděje : Autorizovaný životopis Jana Pavla II.* Praha: Práh, 2005, s. 444. ISBN: 80-7252-114-4

k rozšíření křesťanství a možností pro ostatní přidat se na duchovní cestu. Toto společenství je pak charakterizováno ve třetí kapitole.

Dalším cílem práce je zasadit Kolbeho sebeobětování do širšího rámce, v níž se zamýšlíme nad pojmem oběti v různých náboženstvích a zvláště křesťanství. I v tomto světle můžeme nahlížet oprávněnost prohlášení Kolbeho za svatého.

V první části práce jsem nejvíce vycházel z dostupných biografí přeložených do češtiny: Svatého Maxmiliána Marii Kolbeho od L. Dyczewského. Myšlenky sv. Maxmiliána Kolbeho o Panně Marii od Jerzy DOMAŃSKI. Také z díla od W. Kluze Světlo a stín: paralela života sv. Maxmiliána Maria Kolbeho a Rudolfa Hösse, což byla zajímavá kniha se srovnáním těchto dvou na první pohled odlišných životů, přitom Hösse se rodiče snažili přimět k tomu, aby byl knězem a ne vojákem. Poté i z cizojazyčných biografí, hlavně z německého překladu polského originálu Maksymilian Maria Kolbe od Kingy Strzelecké. Dále z knihy italského františkána, který v roce 1954 pomohl založit misionář imaculata – neposkvrněného početí Otce Kolbeho. Faccenda Luigi: A heart trained: Saint Maximilian Kolbe. Využívám i Kolbeho spisů v angličtině od znalce Maxmiliánovy spirituality Augusta W. Romba – The Kolbe Reader: The Writings of St. Maximilian Kolbe, OFM CONV. Nápomocný byl i sborník vydaný bratry minority u příležitosti Kolbeho blahorečení Bł. Maksymilian Maria Kolbe, který byl sice v polštině, ale nakonec se mi částečně dostalo českého překladu. Velice zajímavá nejen k účelům této práce byla kniha od Jana Hellera: Hlubinné vrty. Kniha se zabývá rozbory biblických statí a pojmů.

I. část. Maxmilián Kolbe: spiritualita a dílo

1 Maxmilián Kolbe: životní příběh

1.1 Dětství a první léta

Maxmilián Kolbe se narodil 8. ledna 1894 v městečku Zdunska Wola v Polsku, v chudé rodině tkalce. Narodil se jako druhý z pěti chlapců, přičemž dva zemřeli již v útlém dětství. Rodiče byli původem tkalci, přičemž sami také provozovali domácí tkalcovnu. Měli přitom problém konkurovat textilním továrnám, jež tehdy začaly být zakládány. Z tohoto důvodu se nakonec vzdali své živnosti a začali pracovat jako továrenští dělníci. Pro těžké materiální podmínky se jeho rodina při hledání práce dvakrát stěhovala, aby se nakonec usadila v Pabianicích. V první etapě života Rajmunda - takové jméno dostal Maxmilián při sv. křtu - nic nemluví o jeho velikosti. Nelišil se příliš od svých vrstevníků, snad jen tím, že byl vždy připraven pomoci druhým, ale také byl pověstný svými lumpárnami a výprasky od matky. Jako chlapec neuměl pochopit, co on, syn jednoduchého tkalce, může dokázat v budoucnosti, jaké jsou jeho perspektivy v těch těžkých časech. Proto, jak sám píše: „Prosil jsem Matku Boží, aby mi řekla, co se mnou bude.“⁴

Podle vlastních vzpomínek jako chlapec dostal odpověď na své otázky. Matka Boží se mu zjevila se dvěma korunami v rukou - jedna byla bílá a druhá červená. „Zeptala se mě, jestli chci ty koruny; bílá měla znamenat, že vytrvám v čistotě a červená, že budu mučedníkem. Odpověděl jsem, že chci obě.“ Další život Maxmiliána byl konkrétním realizováním této volby. Ale o volbě jeho životní cesty a důsledném kráčení ke svatosti rozhodlo nejen tato mystická zkušenost, ale především atmosféra rodičovského domu, ve kterém Maxmilián vyrůstal. Rodina Kolbeů se vyznačovala vysokou duchovní kulturou, přestože vedla velmi skromný život. V jejich domě byl oltářík se soškou Panny Marie, před kterým vždy hořela olejová lampa a u kterého se scházela celá rodina na každodenní modlitbu.⁵

---

⁴ STRZELECKA, Kinga. *Maksymilian Maria Kolbe*. 2. Auf. St. Benno-Verlag, 1983, s. 25. ISBN není uvedeno.

⁵ DYCZEWSKI, Leon. *Svatý Maximilián Maria Kolbe*. Brno: Konvent minoritů, 2005, s. 21. ISBN 80-903-3951-4.

Rodiče věděli, že nejlepším vychovatelem jejich dětí je Bůh, a proto mu svěřili své syny. Jeho otec byl člověk silné víry, byl příkladem člověka srdečného, oddaného své rodině i vlasti, pro svobodu, jíž později obětoval i svůj život. Jeho matka byla žena hluboké víry a modlitby, která byla vždy ochotna sloužit lidem. Oba se přičinili o to, že Maximilián se jako třináctiletý chlapec rozhodl vstoupit do řehole.⁶

1.2 Počátky studií

V roce 1907 se rodina Kolbeových postupně stěhovala z Pabianic do Lvova. Do městečka Łagiewniki u Lodži v tomto roce přišli černí františkáni – minorité⁷, aby zvelebili starý klášter, jež kdysi vlastnili. Během jednoho ze svých kázání se provinciál kdysi vyjádřil, že hledá do skromného semináře ve Lvově chlapce, kteří by chtěli vykonávat kněžské či řeholní povolání. U rodiny Kolbeů padla tato zmínka na úrodnou půdu, když zájem měli nejstarší dva chlapci: František i druhorozený Rajmund. Úspěšně složili zkoušky u provinciála a odešli do Lvova studovat.⁸

Během první světové války se Poláci snažili o své osvobození. Ostatně roku 1910 bratři Kolbeovi uvažovali o tom, zda upřednostnit noviciát nebo vojsko.⁹ Zvítězil u nich noviciátu minoritů. František obdržel jméno Valerián, z Rajmunda se stal Maximilián. V průběhu doby se k minoritům přidal i mladší bratr Josef, který dostal řeholní jméno Alfonz. František - Valerián po začátku první světové války z řehole odešel a vstoupil do polské legie.¹⁰

Nejprve Maximilián absolvoval Malý seminář františkánů - minority ve Lvově, a v roce 1910 oficiálně vstoupil do této řehole a začal noviciát. Sv. František i rodiče byli pro něj příkladem toho, jak je třeba žít, aby se člověk přiblížil k Bohu, k lidem a další lidem

---

⁶ DYCZEWSKI, Leon. *Svatý Maximilián Maria Kolbe*. Brno: Konvent minoritů, 2005, s. 21. ISBN 80-903-3951-4.

⁷ Minorité jsou členové františkánského řádu, odkazujících se ke společenství sdružených kolem sv. Františka z Assisi. Petr Sommer, Dušan Foltýn, Pavel Vlček: *Encyklopedie českých klášterů*. Praha 1997, s. 144. ISBN 80-85983-17-6.

⁸ DYCZEWSKI, Leon. *Svatý Maximilián Maria Kolbe*. Brno: Konvent minoritů, 2005, s. 24. ISBN 80-903-3951-4.

⁹ Noviciát je období, během kterého čekatelé na vstup do řeholního řádu žijí společně s dalšími řeholníky.

¹⁰ STRZELECKA, Kinga. *Maksymilian Maria Kolbe*. 2. Auf. St. Benno-Verlag, 1983, s. 27. ISBN není uvedeno.

přivedl k Bohu. Jeho cesta ke svatosti měla pomyslné čtyři etapy, na kterých se snažil naplnit své povolání.¹¹

V průběhu podzimu roku 1912 byl Maximilián se svými spolubratry vyslán ke studiu filozofie a teologie do Říma. Zde pobývali v mezinárodním františkánském kolegiu Seraphicum. Přednášky z filozofie navštěvovali na jezuitské univerzitě Gregoriana. Zde také na svátek Všech svatých¹² roku 1914 Maximilián složil slavnostní řeholní sliby. Řeholní jméno ještě doplnil o Maria. Teologii se věnoval na františkánském učilišti San Teodoro.

Filozofické studium ukončil v říjnu roku 1915 doktorátem. Následně začal studovat teologii na Papežské teologické fakultě sv. Bonaventury v Římě. Během této periody založil 16. října 1917 apoštolské hnutí Rytířstvo Neposkvrněné (M.I.). Na jaře roku 1918 se stal knězem. V Římě pobyl ještě jeden rok. Před návratem do vlasti obhájil druhý doktorát, tentokrát z teologie.

V dubnu roku 1918 se Kolbemu dostalo vysvěcení na kněze. Při tomto aktu právě svěcení novokněží už slouží mši svatou.¹³ Kvůli tomu, že trpěl vážnými zdravotními problémy, byl představenými v létě 1919 poslán do svého rodného Polska.

1.3 Nadšenec techniky

O existenci koníčku Maximiliána Kolbeho, kterým byla fyzika, technika a různé moderní technologie, vědí jeho ctitelé poměrně málo. Na rozdíl od poslední etapy jeho života. O neobyčejné bystrosti umu a přímo vizionářském technickém myšlení tohoto světce svědčí jeho zápisky z období studia v Římě v letech 1915 - 1918. Jsou cenným zdrojem informací o jeho nadání a velmi reálných představách o budoucím vývoji techniky, ale i potvrzením toho, že si uvědomoval i rizika jejich možného zneužití.¹⁴

---

¹¹ DYCZEWSKI, Leon. *Svatý Maximilián Maria Kolbe*. Brno: Konvent minoritů, 2005, s. 37. ISBN 80-903-3951-4.

¹² V římskokatolické církvi 2.11. Vzpomínka na všechny věrné zemřelé, lidově tzv. Dušičky

¹³ DYCZEWSKI, Leon. *Svatý Maximilián Maria Kolbe*. Brno: Konvent minoritů, 2005, s. 62. ISBN 80-903-3951-4.

¹⁴ FACCENDA, Luigi. *A heart trained: Saint Maximilian Kolbe*. 2. ed. Bologna: Edizioni dell'Immacolata, 1999, s. 110. ISBN 83-869-9156-9.

Fascinace letectvem a astronomií byla u něj evidentní od studentských let po celý zbytek života. Navzdory svému životnímu povolání si vedle své přípravy na kněžství nacházel čas, aby se mohl účastnit na přednáškách z fyziky a jiných disciplín.

Mezi zmíněnými zápisky z období filozofického a teologického studia v Římě najdeme ideový plán stavby kosmické lodi, kterou nazval „etereoplán“. Tento název odvodil od slova „éter“, kterým byl v tehdejší filozofii a fyzice označován vesmírný prostor a neurčitá látka, která ho vyplňuje.

Ve svých zápiscích, které se zachovaly v archivu minoritského kláštera v Niepokalanów, podrobně rozebírá fyzikální možnosti letu do kosmu a doplňuje jejich svými výpočty. Impulsem k tomuto ideovému záměru se stala přednáška z balistiky profesora Cesare Gorattioho na Papežské gregoriánské univerzitě v Římě. Mluvil na ní o nepřekročitelné hranici doletu projektilu při jeho vystřelení například z děla.

Ve svých poznámkách psaných v italštině doslova uvádí, že po přednášce uvažoval o tom, jak by se tato hranice mohla stát relativní a posouvat do potřebné vzdálenosti tak, aby se při použití tohoto principu dalo dostat na oběžnou dráhu země, případně dále do vesmíru, a vymýšlel speciálně zkonstruované zařízení, ve kterém by mohli cestovat lidé s technikou potřebnou pro zaznamenání reality mimo povrchu naší planety. Navrhl jakýsi několikačlankový „projektil“, který by při dosažení maximálního bodu svého doletu opakovaně explodoval a v důsledku exploze by byla vymrštěna další část (článek) a ta by pokračovala v cestě určeným směrem. Je zajímavé tento projekt porovnat s dosud jedinou použitelnou a více než půlstoletí používanou technologií na dopravu lidí a materiálu do vesmíru - vícestupňovými nosnými raketami.¹⁵

1.4 Založení Rytířstva Neposkvrněné

Během teologických studií v Římě, kam ho poslali řeholní představení, nabývá přesvědčení, že pouze s pomocí Matky Boží lze uchránit lidi od ztracení. Jeho životní motto bylo: „Obnovit a vše dobře jednat v Kristu skrze Neposkvrněnou“. Pojem „Neposkvrněná“ nebo-li Immaculata je typ zobrazení Panny Marie ve výtvarném umění, které se snaží ilustrovat, zobrazovat nebo doplňovat principy křesťanství a zároveň

---

¹⁵ FACCENDA, Luigi. *A heart trained: Saint Maximilian Kolbe*. 2. ed. Bologna: Edizioni dell'Immacolata, 1999, s. 114. ISBN 83-869-9156-9.

zkrácený výraz odkazující na Neposkvrněné početí Panny Marie.¹⁶ Pro Kolbeho byla „průvodkyní“ jeho duchovním životem. Pochopil, že je třeba bojovat nejen pomocí zbraní o vnější svobodu, ale že důležitějším bojem je vnitřní boj o svobodu duše člověka. Za tímto účelem zakládá Rytířstvo Neposkvrněné. Příslušníky tohoto sdružení byli zpočátku pouze řeholní spolubratři, později byli přijímáni i laičtí členové. Roku 1939 v něm působilo 750 000 členů. Organizace sledovala dva hlavní cíle. Konat vše k větší Boží slávě a vlastní posvěcování díky stále dokonalejšímu následování Panny Marie.¹⁷

Uvědomoval si však, že když chce získat Boží slávu pro celý svět, musí začít od sebe. „Musím být svatým, co největším svatým“ opakoval a vždy více žádal od sebe než od jiných. Velmi zajímavé jsou „Pravidla života“, která si sestavil a později k nim dopsal: „Číst každý měsíc“: Musíš být co největším svatým. Co největší Boží sláva skrze naplněný život, osvobození, vykoupení a co nejdokonalejší posvěcení sebe a všech co jsou a budou, skrze Matku Boží. Vylučuji dobrovolný smrtelný nebo všední hřích. Pro minulost buď klidný. Vroucností vynahradiť ztracený čas. Nezanedbat: a) žádné zadostiučinění za zlo (jeho zničení) a b) žádné dobro, které bych mohl udělat, zvětšit nebo jakýmkoli způsobem se o něj přičinit. - Poslušnost je tvým pravidlem. Vůle Boží skrze Pannu atd.¹⁸

Díky takovým konkrétním předsevzetím se nestal pouze člověkem vnějšího činu, ale byl si vědom, že pokud chce dosáhnout svého životní cíle, důležitější je neviditelná vnitřní práce, která náš život a naše skutky přemísťuje do blízkosti působení Boží milosti. Říkal: „Musíme směřovat k tomu, abychom Pána Ježíše milovali tak, jak Ho Ona milovala. To je vrchol lásky a k tomuto vrcholu máme směřovat. Musíme získat celý svět pro tuto lásku a nasměřovat ho k podmanění si tohoto vrcholu. To je program naší práce a náš ideál.“¹⁹

Po návratu do vlasti začíná Maxmilián pracovat jako profesor filozofie a dějin církve ve Františkánském semináři v Krakově. „Církev je náboženské společenství

---

¹⁶ Blažíček, Oldřich J.; Kropáček, Jiří: Slovník pojmů z dějin umění. Odeon, Praha 1991. s. 125 ISBN 80-207-0246-6

¹⁷ DYCZEWSKI, Leon. *Svatý Maximilián Maria Kolbe*. Brno: Konvent minoritů, 2005, s. 26. ISBN 80-903-3951-4.

¹⁸ DOMAŃSKI, Jerzy. *Myšlenky sv. Maximiliána M. Kolbeho o Panně Marii*. Vyd. 2. Překlad Jarosław PASTUSZAK. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2007, s. 23. ISBN 978-80-7266-261-6.

¹⁹ DYCZEWSKI, Leon. *Svatý Maximilián Maria Kolbe*. Brno: Konvent minoritů, 2005, s. 27. ISBN 80-903-3951-4.

křesťanské, ve kterém dochází stále znovu ke konkrétním událostem setkání, zvláště k bohoslužebnému shromáždění.“²⁰ Zároveň začíná energicky pracovat na rozvoji Rytířstva Neposkvrněné. Získává stále více nových členů a velmi rychle musí konstatovat, že se všemi nemůže udržovat stálý kontakt, nemůže se ani ke každému členovi dostat. Nikdy při tom nezapomíná na to nejdůležitější: modlitbu a pokání. Sám se svými bratry, jichž mě ve svém klášteře přes sedm set, žije velmi chudě, ale prostředky na apoštolát mají ty nejmodernější. Otec Maximilián pracuje v duchu, který je za 40 let na II. Vatikánském koncilu přijat za ducha reformy církve.²¹

1.5 Založení městečka Niepokalanów a šíření Boží slávy

V roce 1927 zakládá v Polsku městečko Niepokalanów, které se ve třicátých letech se svými více než 700 členy mělo stát největším klášteřem na světě. Tam také přenesl centrum své stále se rozrůstající vydavatelské činnosti, která se neomezovala pouze na náboženská témata, ale dotýkala se také sociálních, politických a kulturních otázek. Kolbeho působení mělo dobré výsledky, a proto se není možné divit tomu, že se netajil se snem, aby byla podobná mariánská střediska zakládána po celém světě. Zprvu se rozhodl odjet na Dálný Východ, ale provinciál otec Kornélia Czupryk se snažil zmírnit jeho nadšení prostřednictvím tří otázek, v nichž se tázal, jestli ovládá jazyk místních lidí, má dostatek financí, nějaké zázemí v dané oblasti. Přes záporné odpovědi otec Kolbe trval na své žádosti. V únoru 1930 společně se čtyřmi bratry odešel do Japonska přes Lurdy a Lisieux. Zde v letech 1931-35 pracoval v Nagasaki. Založil tam paralelní Niepokalanów a japonskou verzi „Rytíře Neposkvrněné“. Pro klášter zvolil místo na svahu jedné z hor za městem, která jej o čtrnáct let později, po svržení atomové bomby na město, zaclonila před tlakovou vlnou.²²

Na jaře roku 1933 se otec Kolbe zúčastnil provinciální kapituly v Polsku. Po ní, v červnu a červenci 1933, vedl sérii misijních přednášek ve významných polských městech. V srpnu 1933 se Maximilián vrátil do Japonska, kde pracoval na založení malého semináře. Otevřít se mu ho podařilo v dubnu roku 1936.

---

²⁰ KÜNG, Hans. *Co je církev*. Brno: GTB, 2000. s. 57, ISBN 80-85319-92-6.

²¹ DOMAŃSKI, Jerzy. *Myšlenky sv. Maximiliána M. Kolbeho o Panně Marii*. Vyd. 2. Překlad Jarosław PASTUSZAK. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2007, s. 42. ISBN 978-80-7266-261-6.

²² STRZELECKA, Kinga. *Maksymilian Maria Kolbe*. 2. Auf. St. Benno-Verlag, 1983, s. 103. ISBN není uvedeno.

Kolbeho nadšení i víra v Boží Prozřetelnost měly velkou zásluhu na tom, že získal přívlastek „Blázen Neposkvrněné“. Toto označení bylo zcela přiléhavé. Jak jinak by bylo možné, aby člověk nemocný se souchotinami, který měl jen polovinu plic, k tomu slabý zrak a hlas, takže mu lékaři nepřetržitě doporučovali léčbu, v křesťanské službě nepociťoval utrpení ani únavu? Opravdové utrpení však zatím bylo na obzoru.

V Polsku představení pověřili Maximiliána, aby vyučoval církevní dějiny na františkánském bohosloveckém učilišti v Krakově. Kolbe však nebyl na předmět dostatečným způsobem připraven, což působilo potíže jemu i posluchačům. Roku 1920 bylo jeho zdraví natolik chatrné, že byl v srpnu umístěn do sanatoria v Zakopaném, kde pobýval do konce dubna 1921.

Během nuceného odpočinku v sanatoriu se Otec Maximilián podrobněji zabýval programem hnutí Rytířstva Neposkvrněné pod ochranou Matky Boží. Nekřesťané používali jako účinný nástroj svého boje komunikativní prostředky: film, rozhlas a především tisk. Kolbe věděl, že i sdružení Neposkvrněné potřebuje časopisy, případně film a rozhlas, aby mohlo dosáhnout vytyčených apoštolských cílů. Tak spatřila světlo světa idea časopisu „Rytíř Neposkvrněné“, k němu se posléze přidal časopis pro mládež „Páže Neposkvrněné“ a pro děti „Dítě Neposkvrněné“. Nutné je ještě uvést „Malý deník“, který obsahoval hojně čtené pondělní sportovní zpravodajství.²³

Značná část spolubratrů se stavěla k Maximiliánovu hnutí velice zdrženlivě. Vůči plánovanému časopisu se postavili odmítavě. Souhlasili jen s františkánským časopisem. Provinciál vyslovil souhlas k vydávání časopisu jen za přijetí velmi omezujících podmínek, když mu zakázal jakékoliv půjčky a dluhy, současně varoval Kolbeho, že se nesmí spoléhat na finanční podporu ze strany provincie.

Na jaře roku 1922 bylo publikováno první číslo časopisu „Rytíř Neposkvrněné“, které nemělo nijak lákavý vzhled ani obsah. Přesto se dočkalo jakéhosi ohlasu, takže následně mohlo vyjít rovněž druhé číslo. Proměnil se i postoj provinciála, jenž informoval Otce Maximiliána, že také provincie může případně časopis podpořit.²⁴

---

²³ DOMAŃSKI, Jerzy. *Myšlenky sv. Maximiliána M. Kolbeho o Panně Marii*. Vyd. 2. Překlad Jarosław PASTUSZAK. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2007, s. 51. ISBN 978-80-7266- 261-6.

²⁴ BIELICKI, Maciej. *Etereoplan ojca Maksymiliana*. In: BAR, Joachim Roman. Bł. Maksymilian Maria Kolbe. Niepokalanów: Ojcowie franciszkanie, 1974, s. 42. ISBN není uvedeno.

Jelikož v Krakově bylo málo místa, provinciál přeložil Otce Kolbeho do města Grodno, kde se uvolnily jisté prostory v klášteře. Jenže tam nebyla tiskárna, která by převzala tisk časopisů. S finanční pomocí provinciála Otec Kolbe koupil starší ruční tiskárnu, s níž pracoval často sám pozdě do noci při světle petrolejové lampy. Postupně doplňoval technické vybavení. Konečně v roce 1924 dostal tři stálé spolupracovníky, mezi nimiž byl i jeho mladší rodný bratr Josef - Alfonz. V tom roce dosáhl časopis „Rytíř Neposkvrněné“ již 40 000 odběratelů. Když musel jít Otec Maximilián znovu na jistý čas na léčení, vydavatelství vedl jeho bratr.

Brzy prostory starého kláštera v městě Grodno nestačily na potřeby rozvíjejícího se vydavatelství. Zde jistý šlechtic daroval Otcí Kolbemu nedaleko Varšavy pozemek, na kterém horlivý kněz postupně budoval velké vydavatelské středisko s moderními tiskárnami, s vlastní elektrárnou a železniční vlečkou, s pomocnými dílnami. V roce 1939 zde pracovalo přes 750 řeholníků, téměř všichni byli řeholní bratři, z nichž většinu získal otec Kolbe právě pro toto vydavatelské městečko, zakladatelem nazvané „Niepokalanów“ (Město Neposkvrněné). Tehdy tam „Rytíř Neposkvrněné“ vycházel už v 750 tisícovém nákladu a „Malý deník“ měl 200 tisíc exemplářů.²⁵

Další „Niepokalanów“ přirozeně s časopisy v domácí řeči, založil otec Maxmilián Kolbe roku 1930 v Japonsku poblíž Nagasaki. Setkal se zde s mimořádnými obtížemi jak ze strany místních církevních činitelů, tak ze strany spolubratří, z nichž většina ho opustila, protože byli přesvědčeni, že od nich žádá příliš. A nutno přiznat, že otec Maxmilián byl náročný nejen na sebe, ale i na spolupracovníky.

1.6 Začátek druhé světové války a vliv na jeho působení

Kolbe chtěl založit tisková střediska také v Číně a Indii, ale tyto jeho plány nebyly provedeny pro příčiny, které nemohl ovlivnit. V roce 1936 ho představení odvolali z Dálného Východu a požádali ho, aby se znovu osobně ujal vedení polského „Niepokalanów“. Mezitím tam totiž vznikly vážné potíže, které nikdo jiný než on neuměl

---

²⁵ STRZELECKA, Kinga. *Maksymilian Maria Kolbe*. 2. Auf. St. Benno-Verlag, 1983, s. 128. ISBN není uvedeno.

zvládnout. Tam ho v plné práci zastihlo vypuknutí druhé světové války 1. září 1939. Jak víme, tato válka začala německým útokem na Polsko.²⁶

Kolbeho je možné reflektovat jako zastánce využívání moderních prostředků během pastorační a evangelizační činnosti. V jím založeném a vedeném klášteře Niepokalanów uvedl v činnosti obrovské tiskařské závody, jejichž zásluhou vycházely katolické časopisy (především Rytíř Neposkvrněné a Serafinská pochodeň), ale i jiné tiskoviny.

V průběhu druhé světové války Kolbe v klášteře Niepokalanów inicioval vznik tajných úkrytů pro uprchlíky před nacismem, jež postupem času využilo asi 2-3 tisíce lidí. Mniši se pokoušeli pomoci odboji i jinými způsoby, když působili jako poslové, kontaktní osoby i padělatelé dokladů. Tyto činy jsou pro mnohé z nás z dnešního pohledu takřka nepředstavitelné. Ať už tajné schůze, ukryvání zejména Židů nebo také parašutistů, muselo chtít velké dávky odvahy, kdy racionalistické úvahy šly možná trochu stranou a pomoc byla v mnoha případech hrdinská. Lidé v těchto situacích určitě spoléhali, stejně jako Kolbe, na Boží pomoc a neváhali tak obětovat svůj „klid“ a bezpečí pro druhé.

Dne 5. září otec Kolbe oznámil řeholním bratrům, že se mohou svobodně rozhodnout: buď se přihlásit do zdravotní služby nebo zůstat v klášteře, a nebo jít domů, k rodinám. V Niepokalanów zůstalo jen asi 30 bratrů. Práci ve vydavatelství zastavili. Bratři, kteří zůstali, pomáhali uprchlíkům a raněným. V polovině září obsadili klášterní město němečtí vojáci, kteří přesto nechali bratry, aby pokračovali v charitativní práci.

1.7 První zatčení a začátek konce

Dne 19. září přijela dvě nákladní auta s vojáky a důstojníkem. Důstojník přikázal všem bratrům nastoupit do nákladních aut. Ponechal pouze jednoho bratra, který měl zlomenou klíční kost, a „toho starého“. Myslel tím hubeného a šedivého Otce Maximiliána. Ale ten prosil, aby ho vzal a místo něho aby nechal dva bratry, kteří by nadále opatrovali nemocné. Důstojník souhlasil.²⁷

---

²⁶ FACCENDA, Luigi. *A heart trained: Saint Maximilian Kolbe*. 2. ed. Bologna: Edizioni dell'Immacolata, 1999, s. 41. ISBN 83-869-9156-9.

²⁷ KLUZ, Władysław. *Světlo a stín: paralela života sv. Maximiliána Maria Kolbeho a Rudolfa Hösse, velitele koncentračního tábora v Osvětimi*. Překlad Terezie Brichtová. Praha: Zvon, 1991, s. 25. ISBN 80-711-3044-3.

Otce Kolbeho s bratry odvezli do koncentračního tábora Amtitz u Berlína. Tam bylo tehdy 14 tisíc vězňů, z toho čtyři tisíce Židů. V polovině listopadu byl převezen do Ostrzeszów v Polsku, odkud jejich 8. prosince na svátek Neposkvrněného početí Panny Marie propustili. Otec Kolbe se vrátil s bratry do Niepokalanów. Středisko, které budovali s největšími oběťmi několik let, se nacházelo v neutěšeném stavu: budovy silně poškozené, stroje odmontované, mnohé už odvezeny. Otec Maximilián žádal od úřadů dovolení pokračovat ve vydávání náboženských publikací. Dostal ho, ačkoli s jistými omezeními. Kolbe pozval k další práci bratry, kteří odešli k rodinám. Asi tři sta se jich vrátilo. S těmi pak pokračoval v práci, jak se dalo.

V průběhu podzimu 1940 se mu dostalo upozornění, že se připravuje jeho zatčení. V této době řekl jednomu z mladých kněží: „Je to těžké, můj milý. Evropa se velmi vzdálila od Boha, proto musí toto zakusit [...]. Když trpí vinní, to je pokání. Jen utrpení nevinných je opravdová smírná oběť.“²⁸

Ze svobody se otec Maximilián netěšil dlouho. 17. února 1941 byl znovu zatčen. Nejprve se nacházel ve vězení ve Varšavě a koncem května 1941 byl převezen do koncentračního tábora v Osvětimi. Od té doby přestal pro svět existovat Otec Maximilián a začalo existovat číslo 16 670. V koncentračním táboře nebyl dlouho - do srpna 1941. Jeho nemoc a tělesná slabost jej často omezovala v životě v táboře, což mělo za následek týrání ze strany dozorců. Pomoc jiných odmítal se slovy: „Nechte mě, ještě i vás budou bít. Neposkvrněná Panna Maria mi pomůže.“²⁹ Z důvodu naprostého vyčerpání jej dali na jistý čas na nemocniční blok, kde se později dostal na blok č. 14. V průběhu venkovních prací odsud jednou uprchl vězeň. Rozzlobený velitel tábora nechal nastoupit veškeré vězně z tohoto bloku a deset z nich vybral na smrt hladem.³⁰

Jako pomstu za útěk vězně Němci vybírají rukojmí, kteří mají zemřít hladem. Mezi těmi, které vybrali na smrt, byl i otec rodiny Franciszek Gajowniczek, který tento psychický tlak nevydržel a prosil o slitování, aby se ještě mohl vrátit ke své rodině. Tehdy se stalo cosi nepochopitelného. Ze skupiny „šťastlivců“, která může ještě chvíli žít,

---

²⁸ ROMB, Anselm William. *The Kolbe Reader: The Writings of St. Maximilian Kolbe OFM CONV*. Libertyville: Marytown Press, 2007, s. 44. ISBN 0-913382-35-3.

²⁹ KLUZ, Władysław. *Světlo a stín: paralela života sv. Maximiliána Maria Kolbeho a Rudolfa Hösse, velitele koncentračního tábora v Osvětimi*. Překlad Terezie Brichtová. Praha: Zvon, 1991, s. 138. ISBN 80-711-3044-3.

³⁰ STRZELECKA, Kinga. *Maksymilian Maria Kolbe*. 2. Auf. St. Benno-Verlag, 1983, s. 103. ISBN není uvedeno.

vystupuje vězeň číslo 16 670 a žádá, aby mohl jít na smrt místo toho člověka. V tomto pekle na zemi, kde se každý snažil za každou cenu zachránit si holý život, to byla nepochopitelná věc.³¹

Po chvíli přemýšlení zaražený velitel souhlasil. Gajowniczek dostal příkaz odstoupit a kněz byl odveden s ostatními devíti nešťastníky do bunkru hladu, v který se proměnila sklepní cela č. 18. Esesáci s tlumočnickem tu denně vykonávali kontroly, přičemž tlumočnick vzpomínal po válce na to, že z hladomorny se každý den linuly modlitby a mariánské písně, které vedl otec Kolbe. Po smrti většiny vybraných chudáků, kdy ostatní leželi na zemi na pokraji sil, Kolbe dokázal ještě stát nebo klečct mezi nimi a modlit se. Čtrnáct dnů přežili již pouze čtyři i s otcem Maxmiliánem. Jejich smrt měl uspišit táborový lékař, který dostal rozkaz, aby jim vstříkl do žíly levého předloktí injekci karbolové kyseliny. Kněz se neodtahoval, spokojeně nastavil katovi rameno. Bylo krátce odpoledne 14. srpna 1941, předvečer svátku Nanebevzetí Panny Marie. Tělo velkodušného františkána spálili spolu s jinými.³²

Jeho tělo bylo spáleno v krematoriu koncentračního tábora a popel rozsypaný po okolních polích jako hnojivo. Ale pro svět se znovu narodil otec Maxmilián Kolbe, nyní jako svatý.

1.8 Prohlášení blahoslaveným

Otce Rajmunda Maximiliána Marii Kolbeho prohlásil blahoslaveným papež Pavel VI. během října 1971. Roku 1982 byl svým krajanem papežem Janem Pavlem II. prohlášen za svatého. Obou těchto slavností se zúčastnil i zachráněný František Gajowniczek, který v čase svatořečení svého zachránce již překročil věk 80 let. Nejkrásnějším plodem života sv. Maximiliána byla svatost - jediný a pravý cíl života lidského jedince. Svatost, která je výzvou pro každého z nás a největším pokladem, jaký můžeme získat. Nikdo z nás však nežije sám. Žijeme v lidské rodině, a proto život každého člověka zanechává v této rodině jistou stopu, která je z jedné strany ovocem našeho života pro naše přátele a z druhé strany je testamentem pro ty, kteří zůstávají. Takový plod nám nechal i sv. Maxmilián Kolbe, je jím Rytířstvo Neposkvrněné. Otec

---

³¹ KLUZ, Władysław. *Světlo a stín: paralela života sv. Maximiliána Maria Kolbeho a Rudolfa Hösse, velitele koncentračního tábora v Osvětimi*. Překlad Terezie Brichtová. Praha: Zvon, 1991, s. 140. ISBN 80-711-3044-3.

³² Tamtéž, s. 147.

Maxmilián dosáhl své svatosti díky tomu, že se zcela svěřil do rukou Neposkvrněné. Sám svým životem ukázal, že to sice možná není jediná, ale určitě správná a jistá cesta ke svatosti - ke spáse sebe a k pomoci v dosažení spásy jiných, zejména těch, kteří jsou daleko od Boha a církve. Chtěl se podělit o dobro, které dostal od Boha s těmi, kteří k Němu hledají cestu.³³

1.9 Kolbe a Židé

Kolbeho přístup a vztah k Židům je možné považovat za kontroverzní téma, které bylo přetřásáno v průběhu kanonizačního procesu. Byl striktním antijudaistou, mnoho jeho kázání bylo ostře cíleno proti Židům. Vinil je nejen z nepřátelství ke křesťanství, ale i z náklonnosti ke komunismu a celosvětového spiknutí, které mělo sledovat zničení křesťanů. Nelze se divit, že polští Židé ho považovali jako svého nepřítele. Mnoho lidí se z těchto příčin postavilo proti jeho kanonizaci a vyzdvihlo nebezpečí, že extremisté mohou jeho kanonizace využít k výkladu, že se tím potvrzuje oprávněnost protizidovských předsudků.

Kolbeho „válka s Židy“ se odehrávala jen na ideologickém základě. Na druhou stranu přísně odsoudil násilí, jež na nich bylo na konci třicátých let páchané, v průběhu okupace Polska jich potom stovky ukryl. Přívrženci kanonizace se jej zastávali, že kanonizace nevyžaduje ani neomylnost učení svatořečeného ani naprostou bezúhonnost po celý život a i kdyby byl Kolbeho postoj k Židům složitý, jeho pozdějšími skutky byl odčiněn.³⁴

---

³³ FACCENDA, Luigi. *A heart trained: Saint Maximilian Kolbe*. 2. ed. Bologna: Edizioni dell'Immacolata, 1999, s. 43. ISBN 83-869-9156-9.

³⁴ BIELICKI, Maciej. *Etereoplan ojca Maksymiliana*. In: BAR, Joachim Roman. *Bł. Maksymilian Maria Kolbe*. Niepokalanów: Ojcowie franciszkanie, 1974, s. 99. ISBN není uvedeno.

2 Čtyři etapy životní cesty

Jeho cesta ke svatosti měla pomyslné čtyři etapy, na kterých se snaží naplnit své povolání. Zde je detailněji přiblížíme:

2.1 Rytíř Neposkvrněné

Během teologických studií v Římě, kam ho poslali řeholní představení, nabývá přesvědčení, že pouze s pomocí Panny Marie lze uchránit lidi od ztracení. Jeho životní motto bylo: „Obnovit a vše dobře konat v Kristu skrze duchovní cestu“. Pochopil, že je třeba bojovat nejen pomocí zbraní o vnější svobodu, ale že důležitějším bojem je vnitřní boj o svobodu duše člověka. Za tímto účelem zakládá Rytířstvo Neposkvrněné. Uvědomuje si však, že když chce získat celý svět pro Pannu Marii, musí začít od sebe: „Musím být svatým, co největším svatým“ - opakoval a vždy více žádal od sebe než od jiných.³⁵

2.2 „Moderní“ apoštol

Po návratu do vlasti začal otec Maximilián pracovat jako profesor filozofie a dějin církve ve Františkánském semináři v Krakově. Zároveň energicky pracoval na rozvoji Rytířstva Neposkvrněné. Získával stále více nových členů a velmi rychle musel konstatovat, že se všemi nelze udržovat stálý kontakt. Zde vznikla myšlenka založit časopis, pomocí kterého bude moci oslovit širší okruh lidí, kteří chtějí sloužit Matce Boží a také získávat nové členy Rytířstva Neposkvrněné. Navzdory finančním potížím a počáteční nepřizní představených a některých spolubratří se rozhodl začít vydavatelskou činností. Sám byl hluboce přesvědčen o správnosti a potřebě využívání takových pastoračních prostředků. Začal sám, prakticky od nuly. V lednu 1922 vyšlo první číslo „Rytíře Neposkvrněné“³⁶

Časopis v roce 1938 dosáhl náklad 1 milion výtisků. Mezitím začínal vycházet také časopis pro děti „Malý Rytíř Neposkvrněné“ i deník „Malý Deník“. Takový rozvoj vydavatelských aktivit byl možný i díky tomu, že otec Maximilián založil nový klášter -

---

³⁵ BIELICKI, Maciej. *Etereoplan ojca Maksymiliana*. In: BAR, Joachim Roman. Bł. Maksymilian Maria Kolbe. Niepokalanów: Ojcowie franciszkanie, 1974, s. 55. ISBN není uvedeno.

³⁶ Tamtéž, s. 58.

středisko Rytířstva Neposkvrněné v Niepokalanów u Varšavy. Ale svou činnost neomezoval pouze na vydavatelské aktivity. V roce 1938 začínalo vysílat „Rádio Niepokalanów“, jehož rozvoj ovšem přerušila druhá světová válka. Otec Kolbe také plánoval technické zdokonalení niepokalanowského střediska: vlastní železniční vlečku, letiště, telefonní ústřednu. Vše jako uskutečňování hesla: „Všechny vhodné prostředky pro větší slávu Boží a Neposkvrněné“.³⁷ Nikdy při tom nezapomínal na to nejdůležitější: modlitbu a pokání. Sám se svými bratry, jichž měl ve svém niepokalanowskom klášteře přes sedm set, žil velmi chudě, ale prostředky na apoštolát měli ty nejmodernější.

2.3 Misionář

Mezi roky 1930-1936 uskutečnil Kolbe několik misijních výprav do Japonska, kde se zasloužil o rozšíření Rytířstva Neposkvrněné a inicioval zrod japonské podoby časopisu Rytíř Neposkvrněné. Díky jeho činnosti vznikl i františkánský klášter ve městě Nagasaki, jenž až do současnosti patří k nejdůležitějším křesťanským klášterům Japonska.

Na misie vyrazil sv. Maximilián v únoru roku 1930. Podařilo se mu usadit v japonském Nagasaki, kde v květnu 1941 vyšlo premiérové číslo jeho časopisu Rytíř Neposkvrněné v japonštině. V roce 1931 vznikl v Nagasaki klášter podobný polskému Niepokalanów, nazýval se Mugenzai no Sono - Zahrada Neposkvrněné. Po jeho úspěšných začátcích se v létě roku 1932 vydal Otec Kolbe z Nagasaki do Indie, kde připravoval založení dalšího města Matky Boží - indického Niepokalanów.

2.4 Mučedník lásky

Otec Maximilián dosáhl své svatosti díky tomu, že se zcela svěřil do rukou Panny Marie. Sám svým životem ukázal, že to sice možná není jediná cesta, ale určitě správná a jistá k duchovnímu životu - - ke spáse sebe a k pomoci v dosažení spásy jiných, zejména těch, kteří jsou daleko od Boha a církve. Chtěl se podělit o dobro, které dostal od Boha s těmi, kteří k Němu hledají cestu. Založil proto Rytířstvo Neposkvrněné jako hnutí, které lidem díky pomoci Panny Marie pomůže spasit sebe a celý svět pro Ježíše skrze cestu duchovním životem. Abychom mohli pochopit, co je MI, musíme znát historii jeho

---

³⁷ FACCENDA, Luigi. *A heart trained: Saint Maximilian Kolbe*. 2. ed. Bologna: Edizioni dell'Immacolata, 1999, s. 50. ISBN 83-869-9156-9.

vzniku, strukturu, cíle a prostředky, jimiž chce plnit své poslání. Rytířstvo Neposkvrněné vzniklo 16. října 1917 jako mariánské hnutí. Jeho vznik je poznamenán velmi těžkým obdobím, které nebylo těžké jen pro církev, ale pro celé lidstvo. Zuřila I. světová válka. Miliony lidí prožívaly ztrátu svých nejbližších, miliony lidí ztratily střechu nad hlavou i víru v možnost lepšího zítřka.³⁸

2.5 Motivace vedoucí k založení Rytířstva Neposkvrněné

Od poloviny XIX. století se v Evropě rozmáhala socialistická hnutí, které se již o několik týdnů výrazně projevilo v Říjnové revoluci v Rusku. Miliony lidí pracují v továrnách bez jakékoliv míry a bez jakýchkoliv práv. Trpí hladem a nemají žádné prostředky, aby změnilы svůj osud, a nemají ani žádný zákon, který by chránil jejich osobní hodnoty. Jediným zákonem je vůle zaměstnavatele. Tito lidé se cítí být odstrčeni na okraj lidské společnosti, oklamáni a zejména opuštěni. Opuštěni i církví, která dlouho mlčí v jejich věci a dokonce se zdá, že napomáhají vládnoucí třídě. Prvním hlasem církve ke společenským vztahům, který byl již dost opožděn, byla encyklika papeže Lva XIII. „*Rerum novarum*“ z roku 1891. To vše vedlo k tomu, že církev ztratila svou pozici a důvěru nejen u „osvícené“ inteligence, ale i u jednoduchých lidí, kteří byli vždy oporou církve. Tuto situaci velmi rychle využívaly směry, které byly k církvi nepřátelské. Byl to především komunismus a liberalismus, který požaduje radikální sekularizaci společnosti. Vstoupily do otevřené války a církev jakoby se bála otevřít novým problémům a setrvala na obranné a vyčkávací pozici. V různých městech, především v Říme se organizovali velké pouliční manifestace, na kterých se lidé vysmívali katolické víře, jejím symbolům a hodnotám.³⁹

Svědkiem jedné z takových manifestací, která byla uspořádána 17. února v Římě u příležitosti výročí smrti Giordana Bruna, byl i mladý františkánský bohoslovec bratr Maximilián Kolbe. Viděl pro něj rouhavé obrazy i hesla a slyšel výsměšné pokřiky pod papežovými okny. Taková viditelná svatokrádež, která se dělá při pasivním přihlížení katolíkům, se tohoto mladého řeholníka silně dotkla. Pochopil, že těmto ubohým lidem je třeba pomoci. Uvědomoval si, že pomoci musí nejen těm, kteří již zcela zbloudili. Bolelo

---

³⁸ BIELICKI, Maciej. *Etereoplan ojca Maksymiliana*. In: BAR, Joachim Roman. Bł. Maksymilian Maria Kolbe. Niepokalanów: Ojcowie franciszkanie, 1974, s. 62. ISBN není uvedeno.

³⁹ Tamtéž, s. 71.

ho i to, že křesťané, kněze a řeholníky nevyjímaje, nesměřovali ke svatosti, ale svůj náboženský život omezili na dodržování předpisů práva. Ve svém mladém srdci cítil, že pomoc při řešení těchto problémů může najít u své nebeské Matky, kterou od útlého dětství tak velmi miloval.

Nevíme, zda bratr Maxmilián už v roce 1917 slyšel o zjeveních Panny Marie ve Fatimě, která proběhla od 13. května do 13. října toho roku a v nichž Marie vyzývá lidi, aby se modlili a činili pokání. Je však jisté, že minorita Maxmilián Kolbe se chtěl stát nástrojem v jejích rukou pro záchranu lidstva. Otec Kolbe měl od malička zvláštní úctu k Matce Boží. Proto v momentě, když v jeho duši vznikala neklid, jehož příčinou byla z jedné strany agresivita a z druhé strany apatie samotných křesťanů, jeho myšlenky a plány směřovaly právě k Matce Boží.

V jeho mysli vznikala projekt založení organizace, která by bojovala se „zednářstvím“ a nanovo zapálila oheň horlivosti v srdcích křesťanů. „Zednářství“ v Kolbeho pohledu reprezentuje odkřesťanštění moderního světa. Proti těmto trendům chtěl bojovat duchovně jako „rytíř“ Neposkvrněné. Protože je to věc, která se týkala jeho duše i jeho další služby Bohu, obrátil se nejprve s prosbou o radu na svého zpovědníka, jezuitu Alessandra Basilia. Maximilián o tom píše: „Abych se ujistil, zda tato myšlenka pochází od Neposkvrněné, zeptal jsem se svého tehdejšího duchovního vůdce, který byl i zpovědníkem seminaristů, otce Alessandra Basilia. Když jsem ze strany svaté poslušnosti dostal ujištění, rozhodl jsem se začít jednat.“

Druhým znakem, který potvrzoval správnost jeho rozhodnutí a zvýrazňoval požehnání zpovědníka, bylo náhlé Kolbeho onemocnění tuberkulózou v pokročilém stádiu. Otec Kolbe věděl ze životopisů svatých, že realizace Boží vůle jde ruku v ruce s obtížemi a utrpením. Proto toto náhlé onemocnění bylo pro něj znakem, že jeho projekt pochází od Boha. Během prázdnin v roce 1917 diskutoval o svém plánu s nejbližšími přáteli, kteří pozorovali problémy, jaké ho velmi trápily, podobně jako on. Výstupem z těchto diskusí byl první krok. 16. října 1917 sedm bratrů minoritů s požehnáním představených, nejprve potají, zorganizovalo první setkání nového mariánského hnutí - Rytířstva Neposkvrněné. Takto mluvil o tomto setkání samotný otec Maximilián: „Na

tomto setkání, před soškou Neposkvrněné, kde hořely dvě svíčky, za zavřenými dveřmi, jsme prodiskutovali téma, které obsahuje nejdůležitější body sdružení“.⁴⁰

Po tomto prvním setkání nastalo v působení nového sdružení ticho. Sedm prvních členů Rytířstva Neposkvrněné nemělo odvalu a snad ani čas, aby se vrátili k tématům, o kterých mluvili. Tuto situaci změnila až události, které nelze nazvat radostnými, ale jejich plody byly požehnáním. V létě 1918 umírají dva z prvních sedmi členů Rytířstva Neposkvrněné - otec A. Glowinski a bratr Mensi. První z nich zemřel po tom, co se v Assisi nakazil od válečných zajatců z Rumunska, o které se staral. Druhý zemřel o deset dní později, také na nakažlivou nemoc, kterou dostal od svého spolubratra, o kterého se rovněž staral. Lze říci, že oba zemřeli ve stavu svatosti. Otec Kolbe o nich píše takto: „Je vidět, že tito dva členové Rytířstva Neposkvrněné hned začali horlivě konat v nebi, neboť hned po jejich odchodu se ztratily potíže; Svatý Otec poslal po arcibiskupovi D. Jaquetovi své ústní požehnání, otec Generál Řehole požehnal iniciativě Rytířstva Neposkvrněné písemně a povzbuzoval k dalšímu rozvoji.“⁴¹

Počet členů od té doby neustále vzrůstal. 2. ledna 1922 papežský vikář kardinál B. Pompilia oficiálně potvrzuje existenci sdružení a 18. prosince 1926 papež Pius XI. potvrdil tento fakt. Po prvních obtížích přichází prudký rozvoj sdružení, ba lze říci, že přicházela jeho „zlatá éra“. V roce 1922 vychází první číslo „Rytíře Neposkvrněné“ a deset let po založení sdružení vzniká v Polsku Niepokalanów - srdce celého sdružení. O tři roky později vzniká druhé takové centrum v Japonsku.

---

⁴⁰ FACCENDA, Luigi. *A heart trained: Saint Maximilian Kolbe*. 2. ed. Bologna: Edizioni dell'Immacolata, 1999, s. 56-58. ISBN 83-869-9156-9.

⁴¹ ROMB, Anselm William. *The Kolbe Reader: The Writings of St. Maximilian Kolbe OFM CONV*. Libertyville: Marytown Press, 2007, s. 89. ISBN 0-913382-35-3.

3 Charakter a struktura Rytířstva Neposkvrněné

Otec Maxmilián Kolbe již při založení Rytířstva Neposkvrněné spolu se svými spolubratry v roce 1917 se rozhodl pro přísně mariánskou spiritualitu nového sdružení. Nechtěl vytvářet kromě toho ještě jednu organizaci, která bude šířit jakousi novou formu náboženské aktivity nebo charitativní činnosti. Přináší ideály a životní programy, které daleko přesahovaly okruh malé skupiny. Otec Kolbe nabízí styl křesťanského života založeného na tajemství Mariina života.

Proto nejdůležitější a v podstatě jedinou formou vstupu do tohoto hnutí je, jak říká samotný svatý Maxmilián, úplně a bezmezně zasvěcení se „Neposkvrněné Panně“, abychom tak v nás obnovili Její dílo. Maria je pro Rytířstva Neposkvrněné vším: ideálem, ke kterému směřuje a snaží se ho následovat, cestou, která má každého člena přivést ke svatosti, a zárukou, že se nám podaří dosáhnout spásy tak, jak se to podařilo jí. Ačkoliv se otec Kolbe snaží od samého počátku existence Rytířstva vytvářet zorganizované skupiny Rytířstva, vždy klade na první místo nutnost realizace ideálů a hodnot, které jsou pro Rytířstvo charakteristické.

Otec Maxmilián tam, kde existovaly dobře fungující církevní a společenské organizace, nezakládal skupiny Rytířstva Neposkvrněné, ale snažil se proniknout jeho duchem do těchto organizací, aby se jejich členové otevřeli na skutečnou mariánskou duchovnost. Proto se jeho základní formou apoštolátu stává tisk a jiné hromadné sdělovací prostředky, pomocí kterých může proniknout k nejširším společenským vrstvám a formovat lidské svědomí tak, aby byly připraveny obětovat se Bohu. Toto obětování se může uskutečnit v rámci Rytířstva Neposkvrněné třemi různými způsoby, které vyplývají ze tří různých modelů (stupňů) Rytířstva Neposkvrněné (Militia Immaculatae - MI), tj. MI1, MI2, MI3. Přibližme si nyní alespoň v krátkosti tyto tři různé modely MI.⁴²

---

⁴² DYCZEWSKI, Leon. *Svatý Maximilián Maria Kolbe*. Brno: Konvent minoritů, 2005, s. 134-135. ISBN 80-903-3951-4.

3.1 Militia Immaculatae 1 (první stupeň)

Zahrnuje ty členy, kteří provádějí základní podmínky obsažené v prohlášení Rytířstva Neposkvrněné, tj.: 1. úplné zasvěcení se Neposkvrněné; 2. nošení zázračného medailonku; 3. zapsání se do Knihy Rytířstva v kanonicky založeném centru. Od členů MI1 se nežadá, aby přijímali speciální úkoly v rámci aktivit MI. Žádá se pouze to, aby žili jako skuteční rytíři Neposkvrněné a pokud je to možné, aby se účastnili setkání skupin MI, pokud takové fungují. Je také vhodné, aby se účastnili společenského a náboženského života, např. ve farních modlitebních nebo charitativních skupinách, a takto individuálním způsobem prožívali své zasvěcení se Neposkvrněné podle vlastních možností. Pro každého člena MI je důležitý základní úmysl: vše co dělám, dělám pro Neposkvrněnou.⁴³

3.2 MI2 (druhý stupeň)

Zahrnuje členy, kteří jsou organizováni v kroužcích, které mají vlastní statuty a jsou zaměřeny na konkrétní formy společenských nebo apoštolských aktivit. Charakteristickým prvkem těchto skupin a jejich členů je to, že jsou ve společnosti aktivní a jsou v úzkém spojení s centrem MI v Římě či jinými středisky MI. O. Kolbe píše o rozdělení Rytířstva v rámci MI2 takto: „Organizaci MI můžeme rozdělit podle místa, osob a prostředků. Z pohledu místa můžeme zmínit MI světové, státní a místní. To poslední se může dělit podle potřeby na diecézní, děkanáty, farní atd. Na jejich čele budou stát Centra, čili ředitelství, a to ředitelství generální (pro celý svět), státní, diecézní, místní. Z pohledu osob se dělí MI2 na kroužky: 1. dětí (do 7 let); 2. chlapců (od 7 do 14 let); 3. dívek (od 7 do 14 let); 4. mladých mužů (od 14 do 22 let); 5. mladých žen (od 14 do 22 let); 6. mužů; 7. žen. (Dnes se používá zjednodušené dělení - děti, mládež, dospělí.)

Z pohledu prostředků se dělí MI2 na kroužky nebo sekce kroužků velmi různě, například sekce modlitby, utrpení nebo podle povolání: spisovatelů, novinářů, umělců, učitelů, dělníků, bohoslovců atd. Ředitelství MI se mají starat o celé MI na jejich území. Z tohoto textu jasně vyplývá, že MI2 má již určeny formy působnosti a cíle, které chce

---

⁴³ DYCZEWSKI, Leon. *Svatý Maximilián Maria Kolbe*. Brno: Konvent minoritů, 2005, s. 136. ISBN 80-903-3951-4.

dosáhnout a které jsou určeny aktuálními potřebami na území jeho působnosti. Je to už organizace, která má vlastní radu, program a způsob činnosti.

3.3 MI3 (třetí stupeň)

Zahrnuje ty členy MI, kteří se rozhodli bezhraničním, ba až hrdinským způsobem zasvětit službě Neposkvrněné, aby se „stali Jí“. MI3 se vytvořilo až po založení kláštera Niepokalanów u Varšavy, v němž bratři zcela zasvětili službě Neposkvrněné, a byli připraveni udělat pro ni všechno. V pravidlech tohoto kláštera čteme: „Celý Niepokalanów, každá jeho instance a každý jeho obyvatel se zasvěcuje zcela Neposkvrněné jako nástroj v jejích neposkvrněných rukách“.⁴⁴ Takový je charakter a struktura mariánského sdružení Rytířstvo Neposkvrněné (MI).

3.4 Důležitá idea oběti

Z toho, co zde bylo napsáno možno vidět, že každý člověk, bez ohledu na svůj původ, vzdělání, zájmy, v něm může najít místo a úkoly pro sebe, pod jednou jedinou podmínkou. Celý se zasvětil Neposkvrněné. Od chvíle, kdy se stávám rytířem Neposkvrněné, vše cítí takto: vše co dělám, o čem sním, po čem toužím, to vše musí být orientováno na ni a přes ni k Bohu a spáse celého světa. Můj život, moje každodenní práce takto získává ještě větší a plnější soteriologický a eschatologický rozměr (rozměr spásy a věčné blaženosti).

Každá lidská činnost, každé dílo má hned na svém počátku určitý cíl. Cíl, který určuje způsob řízení a činnosti člověka a rozhoduje o prostředcích, které jsou nezbytné pro jeho dosažení. Otec Maxmilián určoval takový cíl i rytířství Neposkvrněné. Už v programovém dokumentu ze dne 16. října 1917 je tento cíl takto zapsán: „Usilovat o obrácení hříšníků a o posvěcení všech pod ochranou a prostřednictvím Nejsvětější Panny Marie Neposkvrněné“.⁴⁵ Takto chápaný cíl je znakem velké lásky sv. Maximiliána ke všem těmto lidem a projevem touhy, aby i oni našli skutečné štěstí, které je možné pouze v úzkém spojení s Bohem a pod ochranou jeho Matky. „Získat celý svět, všechny srdce a každé zvlášť pro tu Královnu, která je nejen Královnou Nebe, ale i země, dát

---

⁴⁴ ROMB, Anselm William. *The Kolbe Reader: The Writings of St. Maximilian Kolbe OFM CONV*. Libertyville: Marytown Press, 2007, s. 122. ISBN 0-913382-35-3.

⁴⁵ Tamtéž, s. 136.

skutečné štěstí tím nešťastným bloudícím, kteří ho hledají v pomíjivých rozkoších tohoto světa - to je náš cíl“. V této větě lze vidět hloubku starosti a lásky otce Maxmiliána k lidem, kteří hledají Boha tam, kde ho najít nemohou.

Pokud se blíže podíváme na tato slova sv. Maxmiliána, zjistíme, že takto formulovaný hlavní cíl MI je odpovědí otce Maximiliána na výzvy papežů na přelomu století - Lva XIII. a Pia X. - k větší angažovanosti katolických laiků v apoštolátu a k jejich zapojení se do řešení společenských problémů. Dnes můžeme říci, že MI nejen odpovídá na výzvy papežů konce XIX. a začátku XX. století, ale také plní výzvy II. vatikánského koncilu k organizování společného apoštolátu laiků, shrnuty v „dekretu o apoštolátu laiků. „V současných podmínkách je nezbytné, aby se na poli působnosti laiky upevňoval apoštolát ve formě organizované společné práce; neboť jen přes striktní spojování sil se dají v plnosti dosáhnout cílů dnešního apoštolátu a úspěšně ochránit jeho plody“.⁴⁶

Mariánský charakter MI splňuje i jiné požadavky koncilu, které se týkají apoštolátu laiků v organizovaných hnutích: „Dokonalým vzorem takového duchovního a apoštolského života je Nejsvětější Panna Maria, Královna Apoštolů, která během pozemského života, podobného životem jiných, plného rodinných starostí a práce, se vždy sjednocovala se svým Synem a zcela zvláštním způsobem se zúčastnila díle Spasitele; Ať jí všichni s velkou zbožností vzdávají čest a ať svěří pod její mateřskou ochranu svůj život a apoštolát“.⁴⁷ Získat celý svět pro Ježíše skrze Neposkvrněnou, tak lze v krátkosti nastínit hlavní cíl MI. Dosažení tohoto cíle vyžaduje realizaci dílčích cílů, které ve své jednotě představují naplnění hlavního cíle. Ve slovech otce Maximiliána v „Programovém dokumentu MI“ můžeme najít až čtyři dílčí cíle:

- Obrácení hříšníků a nepřátel církve, čili těch, kteří se sami nestarají o svůj vzrůst v svatosti a takto zraňují Nejsvětější Srdce Ježíšovo i Srdce Jeho Matky. Starost o obrácení těchto lidí nespočívá ve špatně chápaném katolickém triumfalismu, ale ve skutečné lásce otce Maximiliána k těmto lidem a v touze, aby se i oni stali účastnými tajemství Neposkvrněné. Vidí v nich nešťastné bratry, kterým musí

---

⁴⁶ ROMB, Anselm William. *The Kolbe Reader: The Writings of St. Maximilian Kolbe OFM CONV*. Libertyville: Marytown Press, 2007, s. 150. ISBN 0-913382-35-3.

⁴⁷ FACCENDA, Luigi. *A heart trained: Saint Maximilian Kolbe*. 2. ed. Bologna: Edizioni dell'Immacolata, 1999, s. 92. ISBN 83-869-9156-9.

podat pomocnou ruku. Musí jim pomoci k uspokojení srdce, k povznesení mysli nad vše pomíjivé, k povznesení mysli k poslednímu cíli - Bohu.⁴⁸

- Posvěcení křesťanů – „chci být svatým, co největším svatým“ - to jsou slova otce Maximiliána, které nám nejlépe hovoří o tom, co chápe pod pojmem „posvěcení všech“. Slova, která jsou pro členy MI jakoby testamentem svatého zakladatele Rytířstva Neposkvrněné. Založení MI nebylo pouze odpovědí na hříchy světa, ale i na vlažnost křesťanů, zejména katolíků. „Posvěcení jiných“ je především posvěcení sebe sama. Protože, když chceme jiných přivádět ke svatosti, sami musíme být svatí.
- Sláva Boha a Neposkvrněné - obrácení hříšníků, posvěcení sebe, sjednocení své vůle s vůlí Neposkvrněné přispívá k rozšíření slávy Boha a Neposkvrněné ve světě. Sv. Maximilián tento cíl někdy nazýval dokonce posledním cílem MI: „Posledním cílem MI je Boží sláva, a to nejen větší sláva Boží, ale co největší“⁴⁹
- Štěstí, klid a jednota mezi lidmi - tyto hodnoty se dají zde na zemi dosáhnout pouze pod podmínkou plného sladění našeho života, naší vůle a působení s vůlí Neposkvrněné, která je v plnosti vůlí Boha. Sv. Maximilián na toto téma říká: „... kde Ona kraluje, tam se vyjasňují mysli, očišťují srdce od hříchů a tam se zabydlí skutečné štěstí, štěstí čisté, svaté, plynoucí z Nejsvětějšího Srdce Ježíšova“... „Cíl Rytířstva Neposkvrněné, cíl rytíře, to je udělat lidstvo šťastným, šířit v duších toužících po štěstí a hledajících štěstí v každé chvíli života lásku k té, která může a chce do každého srdce vlít klid a spokojenost, ještě zde na zemi, uprostřed trápení, doléhajících problémů a starostí, uprostřed bolu pronikajícího do hloubky srdce.“⁵⁰ Jak jsme se mohli přesvědčit, cíl MI není neobyčejný, jsou to v podstatě povinnosti křesťanů. Novinkou je pouze uvědomění si, že je snadněji splníme pod ochranou Matky Boží.

Kolbeho cesta duchovním životem neměla jasné rysy již od narození. Jako malý byl proslulý svými dětskými nerozvážnostmi a výprasky. Sám si to dobře uvědomoval a neustále se chodil k malému oltáři v jejich domě ptát, co s ním jednou bude. To se opakovalo častěji. Zde nastával zlom v jeho životě, že přemýšlel o své cestě ještě jako

---

⁴⁸ ROMB, Anselm William. *The Kolbe Reader: The Writings of St. Maximilian Kolbe OFM CONV*. Libertyville: Marytown Press, 2007, s. 155. ISBN 0-913382-35-3.

⁴⁹ Tamtéž, s. 156.

⁵⁰ FACCENDA, Luigi. *A heart trained: Saint Maximilian Kolbe*. 2. ed. Bologna: Edizioni dell'Immacolata, 1999, s. 67. ISBN 83-869-9156-9.

dítě a měl snahu být lepším člověkem. Tento zlom byl dokonán při zmiňovaném zjevení Panny Marie, která mu nabízela dvě mince a on chtěl obě.⁵¹ V ten moment se Kolbe rozhodl, jakým směrem povede svůj život. Svými činy naplňoval službu Panně Marii až do smrti. V koncentračním táboře se dobrovolně přihlásil na smrt, kdy položil svůj život za druhého. Vedl svůj život z lásky pro druhé, až k ochotě položit za ně svůj život, čímž dosáhl k dokonalosti.

---

⁵¹ DYCZEWSKI, Leon. *Svatý Maximilián Maria Kolbe*. Brno: Konvent minoritů, 2005, s. 21. ISBN 80-903-3951-4.

II. část: Religionistické a teologické pojetí oběti

4 Pojem oběti a sebeobětování

4.1 Oběť jako pojem

Werner definoval oběť jako rituální zpřítomnění principu vzájemnosti, poměru braní a dávání, mezi jedincem či komunitou a vesmírem, který je zpravidla konkretizovaný v podobě Boha nebo bohů.⁵² V duchovních naukách a systémech, které se zaměřují na individuální směry jógických metodik, došlo k interiorizaci a zduchovnění pojmu oběti, což znamenalo vzdát se ega a odmítnout světskou kariéru i majetek ve snaze dosáhnoutí absolutní pravdy a nekonečného osvobození.⁵³

Podborský ve své knize *Náboženství pravěkých Evropanů* píše, že pod pojmem oběti se zahrnují dary nadpřirozeným silám a božstvům, přinášené z určitého důvodu na posvátná místa. Oběti lze rozličným způsobem dělit. Podle účelu je to na záslibné, prosebné, děkovné, přísežné, základové a na zakončení obřadů. Podle obsahu jsou to oběti materiální, krvavé a zástupné. Podle formy se jedná o oběti pijící, jídelní, librační, zápalné či symbolické.⁵⁴

4.2 Oběť v antropologii

Názor na pojem oběti je u řady autorů odlišný. S náboženskou obětí bývá spojováno násilí, jež je v rituálu přítomné. Podle Girarda je rituální obětí samotná společnost, která se snaží přenést násilí na celkem neurčitou oběť. Obětí je tedy společenství, které na místo sebe obětuje někoho jiného. Pomocí jisté náhrady se snaží ochránit sebe před vlastním násilím. Oběť má za úkol obnovit harmonii ve společenství a posílit v něm sociální vazby. Tato idea je základem kulturního chování.⁵⁵ Herbert Spencer soudil, že zrod náboženství byl důsledkem pozorování, že ve snech je já schopno opustit lidské tělo. Lidská osoba má podvojný aspekt a po smrti se duch či duše dokáže

---

⁵² WERNER, Karel. *Malá encyklopedie hinduismu*. Brno: Atlantis, 1996, s. 136. ISBN 80-710-8129-9.

⁵³ Srov. tamtéž, s. 137.

⁵⁴ Srov. PODBORSKÝ, Vladimír. *Náboženství pravěkých Evropanů: Die Religion der Ureuropäer = The religions of the prehistoric Europeans*. Brno: Masarykova univerzita, 2006, s. 50. ISBN 80-210-4178-1.

⁵⁵ BOWIE, Fiona. *Antropologie náboženství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. [Přel. z Anthropology of Religion], s. 14. ISBN: 978-80-7367-378-9.

nadále zjevovat živým potomkům v jejich snech. Duchové dávných předků nebo důležité postavy posléze získají postavení bohů. Oběti pro bohy se pak měly vyvinout z časté praxe odlévání úliteb na hroby předků a nabízení pokrmů svým předkům.⁵⁶

4.3 Oběť v hinduismu

Ve védské době stejně jako v dalších archaických kulturách a v pozdějším hinduismu představovala obvykle oběť určitý druh „smluvní transakce“, která se uskutečňovala mezi dílčím prvkem reality a obětníkem. Účelem smlouvy bylo dosažení jistého cíle. Princip vzájemnosti měl garantovat výsledek či dodržení smlouvy s transcendentními partnery. Víra v efektivnost oběti byla založena na přesvědčení, že transcendentní mocnosti oběť potřebují.⁵⁷

V Atharvavédu bylo hlavním cílem oběti získat pozemský blahobyt a zbavit se nepřátel a soků magickou mocí obřadu. V dalším stádiu už se vyskytovaly oběti symbolické, při nichž byl magický obřad zjednodušen. Sem patřily oběti běžné, příležitostné a oběti za splnění určitého přání.⁵⁸

Pro védskou oběť měl zásadní význam oheň, jenž vynášel obětinu v podobě kouře do nebe a sloužil k očištění.⁵⁹ Pro samotné obětování bylo nutné sestavit obětní oltář, který byl vybudován z cihel a po aktu obětování se zničil. Védská oběť mohla mít veřejný nebo soukromý charakter. Veřejný obřad byl obvykle reakcí na nějaký státní požadavek a podílelo se na něm značné množství bráhmanů. Hinduisté věří v existenci prostého rozumu, který je přesvědčuje o tom, že oběť přináší odměnu. Panuje víra, že bohové jsou závislí na obětech a člověk, který přináší oběť, je závislý na bozích. Obětování bylo postupem času nahrazeno duchovními cvičeními mysli. Kupříkladu s obětováním zvířat se již v současnosti skoro nelze setkat.⁶⁰

---

⁵⁶ BOWIE, Fiona. *Antropologie náboženství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. [Přel. z Anthropology of Religion], s. 25. ISBN: 978-80-7367-378-9.

⁵⁷ WERNER, Karel. *Malá encyklopedie hinduismu*. Brno: Atlantis, 1996, s. 136. ISBN 80-710-8129-9.

⁵⁸ ZBAVITEL, Dušan. *Bozi, bráhmani, lidé: čtyři tisíciletí hinduismu*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1964, s. 23. ISBN neuvedeno.

⁵⁹ JORDAN, Michael. *Tajemný svět Asie: rituály, náboženství, filozofie*. Praha: Balios, 2000, s. 15. ISBN 80-717-6946-0.

⁶⁰ Tamtéž, s. 50.

Jak již bylo zmíněno, oheň má v hinduistických obřadech nezastupitelnou úlohu. Již védy obdivovaly jeho sílu.⁶¹ Z té příčiny se oheň užívá v rámci obřadů jako obětní oheň a při spalování mrtvých se jedná o prostředek k přemístění jejich duše do nebe. Oheň je symbolem věčného cyklu přírody.⁶²

---

⁶¹KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007, s. 60. ISBN 80-7325-059-4.

⁶² Tamtéž, s. 61

5 Pojem oběti optikou křesťanství

Oběť i obětování je hodnoceno jako prastarý rituál, když s rozličnými podobami oběti se je možné střetnout v celé řadě starých náboženských kultur. Obětování Bohu bývá vykládáno jako určitá forma komunikace, kterou věřící komunikovali s transcendentním bohem. Věřící svého boha nechtěli tímto způsobem jen uctít, ale současně věřili, že jej mohou prostřednictvím oběti obměkčit a ovlivnit.⁶³ Aby tato komunikace mohla být opravdová, musela být láska k Bohu jejím základem.⁶⁴ Se spojením těchto řádek lze říci, že Kolbe při svém obětování dosáhl té pravé komunikace s Bohem, jelikož jeho základem byla láska, kterou projevoval celý svůj život.

Ve Starém zákoně je oběť prostředek, kterým lze napravit špatný čin. Ve Starém zákoně byla celá řada obětí, které se od sebe provedením odlišovaly. Člověk se neobětuje za někoho, jako to učinil Ježíš v Novém zákoně. Oběť ve Starém zákoně představuje chtění přiblížit se Bohu. Také byla prostředkem, jak tohoto cíle dosáhnout. Prostřednictvím oběti člověk nahrazoval Bohu svoji vlastní nedostatečnost.⁶⁵

U Ježíše Krista nebyla prvořadým prvkem v oběti ritualizace. V pohledu Nového zákona je Kristova oběť stěžejním bodem dějin s dosahem na celý svět. Křesťanská víra v tomto duchu nese, že oběť Kristova utváří svět a spolu s ním všechna stvoření.⁶⁶

5.1 Kristus na kříži

V církevní tradici má značnou důležitost přístup Anselma z Canterbury ke Kristovu sebevydání na kříži, jeho utrpení a smrti. Anselm pracoval s pojmem „satisfactio“, zadostiučinění, když se jednalo o náhradu poškozeného. Tento středověký výklad obětování Syna člověka měl spojitost se skutečností, že se Kristus vydává světu a smrti z toho důvodu, aby napravit zlo, které spáchal člověk. Anselmův přístup se zakládá na myšlence satisfakce za hřích, který lidská bytost spáchala. Kristův spásný skutek je v tomto pojetí motivován v první řadě nikoli láskou k člověku a lidským bytostem jako takovým, ale spíše snahou nastolit řád a opravit vše porušené. Anselm nijak

---

⁶³HELLER, Jan, SUCHÁ, Ema, ed. *Hlubinné vrty: rozbor biblických statí a pojmů*. Praha: Kalich, 2008, s. 29. ISBN 978-80-7017-083-0.

⁶⁴Tamtéž, s. 35.

⁶⁵Tamtéž, s. 74.

⁶⁶Tamtéž, s. 73.

nerelativizoval spásný význam Kristova jednání, ale důraz položený na to, že Kristus přišel hlavně z toho důvodu, aby napravil narušený řád, se vzdaluje motivu lásky, který by jistě neměl být zapomínán. Pospíšil, jenž se zdařile snažil vysvětlit tuto teorii, hovořil o hříšníkovi jako o zloději, který je nucen vrátit nejen to, co ukradl, ale musí vrátit mnohem více jako náhradu za spáchané provinění i urážku.⁶⁷

Pospíšil vyzdvihl dva prvky, a to poslušnost až k smrti a lásku. Na Kristovo sebevydání je touto optikou nutné nahlížet nikoli jako na událost, na níž je nejpodstatnější fyzické obětování života, ale jedná se spíše o děj lásky a poslušnosti této lásce, který vrcholí v aktu sebeobětování. Na druhé straně je nutné registrovat i úkon smrti a v Kristově spásném díle by neměl být upozaděn. Ježíšovo sebevydání „až k smrti“ nakonec pro Krista představovalo naplnění jeho božsko-lidské existence. Kristovo sebevydání na kříži je touto optikou jistý finální a završující akt. Spasitelova poslušnost v lásce má svůj vrchol v sebežítkačím se činu poslušnosti Otci i člověku samotnému. Ježíš, který je vtěleným Božím Slovem, se proměňuje v tom, čím doopravdy je, v Krista, Syna Otce, jenž má všechno od Otce a všechno mu odevzdává.⁶⁸

5.2 Teologická a filosofická reflexe obětí

5.3 Oběť v pojetí svatého Tomáše Akvinského

Tomáš Akvinský ve své Sumě teologické definoval oběť, přičemž zásadní je jeho důraz na lidské jednání. Oběť není v první řadě nějaká věc nebo obětní dar v předmětném smyslu, ale jedná se o „něco, co je vykonané.“ Tomáš se tímto způsobem ocitl v duchovní rovině. Hodnota lidského jednání souvisí hlavně s vnitřními postoji a pohnutkami jeho nositele. Vydání sebe sama za druhé, jako to udělal Kristus, není jen jedním z řady ušlechtilých skutků, jež člověk může udělat, ale jde o největší projev lásky.⁶⁹

Druhým prvkem definice oběti je potom motiv vykonaného skutku. Láska představuje nejvyšší ctnost ze všech, a proto ve skutcích, které z ní vycházejí, má Bůh největší zalíbení. Podstatná byla rovněž konečnost oběti, kterou je spojení člověka

---

⁶⁷POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. 2. vyd. Praha: Krystal OP, 2012, s. 379. Teologie (Karmelitánské nakladatelství: Krystal OP). ISBN 978-80-7195-394-4.

⁶⁸Tamtéž, s. 381-382.

⁶⁹Srov. MOHELNÍK, Benedikt. Eucharistie jako oběť Krista – hlavy a jeho mystického těla. Teologická reflexe ve světle učení sv. Tomáše Akvinského, *Theologica* 6, 2016, č. 1, s. 119-146.

s Bohem. Zde přichází na řadu zase láska, jež může člověka s Bohem opravdu sjednotit. V Tomášově chápání představuje láska po všech stranách důležitý prvek oběti.⁷⁰

Tomáš se nevyhnul ani otázce, proč jako předobrazy v minulosti sloužila těla zvířat. Jimi podle něj bylo naznačováno Kristovo tělo, jež bylo nejdokonalejší obětí. To zdůvodnil dotyčný čtyřmi argumenty. První říkal, že lidské tělo je obětováno za lidi, kteří ho požívají ve Svátosti, což je významný odkaz na eucharistii. Druhý důvod mluvil o trpnosti a smrtelnosti, třetí o bezhříšnosti Kristova těla. Čtvrtý důvod poukazyval na to, proč měl Bůh k této oběti zalíbení – obětující obětoval svoje vlastní tělo z lásky. Ti, kdo Krista zabili, žádnou oběť nepřinesli. Radikální kontrast podle Tomáše Akvinského vynikne v okamžiku, kdy je srovnána Kristova smrt se starozákonnými oběťmi. Tam platí, že každý, kdo usmrtil zvíře, přinesl oběť. Původci a vykonavatelé rozsudku sice Krista usmrtili, žádnou oběť ale nepřinesli, naopak spáchali těžký zločin.⁷¹

Svatý Tomáš se v souvislosti s Kristovou obětí nevyhnul ani problematice Ježíšova fyzického a duševního utrpení, není pro něj ale podstatným prvkem nebo součástí definice oběti. Útrpná stránka je s obětí svázána pouze kvůli hříchu. Kult Boha vyjadřovaný prostřednictvím viditelných skutečností sestává ze dvou neoddělitelných prvků. Jedná se o přinesení oběti (*oblatio*) a odevzdání oběti (*immolatio*). Oblace tkví v uznání a potvrzení Boží svrchovanosti. Imolací se rozumí odevzdání sama sebe nebo zřeknutí se sebe jako nejvyšší hodnoty, což se odehrává vnitřním úkonem vůle. Podle Tomáše Akvinského situace hříchu zatížila imolaci zvnějšku útrpností, když si žádá vytržení ze sebelásky člověka, jenž se v důsledku hříchu ponořil do sebestřednosti. Utrpení a smrt nepředstavuje podstatu oběti, nýbrž obětní smýšlení, darování sebe je skutečnou obětí.⁷²

5.4 Oběť v pojetí Jana Patočky

Pojem oběť je jedním ze základních termínů, jimiž se Jan Patočka zabýval ve svém pozdním díle. Rozlišoval mezi „vlastní“, autentickou obětí, a něčím, co nazýval „nevlastní“ obětí. Vlastní oběť reflektoval Patočka jako čin do značné míry destabilizující,

---

⁷⁰ Srov. MOHELNÍK, Benedikt. Eucharistie jako oběť Krista – hlavy a jeho mystického těla. Teologická reflexe ve světle učení sv. Tomáše Akvinského, *Theologica* 6, 2016, č. 1, s. 119-146.

⁷¹ Srov. tamtéž.

⁷² MOHELNÍK, Benedikt. Eucharistie jako oběť Krista – hlavy a jeho mystického těla. Teologická reflexe ve světle učení sv. Tomáše Akvinského, *Theologica* 6, 2016, č. 1, s. 119-146.

jenž může v krajním případě naprosto otrást lidským poznáním a jeho existencí, přívlastek nevlastní náležel činu, jenž pravý smysl oběti zastírá a překrucuje. Autentická oběť byla u Patočky spojena s popřením zaběhlých myšlenkových rámců, hlavně s popřením ekonomické výměny. Skutečným obětováním tudíž není možné docílit nějakého specifického cíle nebo pozitivního výsledku. Účelem nevlastní oběti je naopak rentabilní výměna a jejím výsledkem není otřes, ale jedná se o znovunastolení a posílení původního stavu. Oběť nevlastní má tedy stabilizující a zklidňující funkci. Pro dané zpředmětněné pojetí oběti je typické znovunastolení pokoje prostřednictvím kolektivního smutku.⁷³

V kontrastu se zpředmětněným pojetím oběti nevlastní nabídl Patočka naprosto odlišný a de facto pozitivní pohled na oběť ve vlastním smyslu daného slova. Oběť duchovního člověka podle něj nepodporuje harmonii, ale naopak zvýrazňuje konflikty a krize. Z mého pohledu je právě sem možné řadit Kolbeho oběť. Duchovní člověk je takový, jenž se nepoddá normalizovanému stavu, ale naopak chce poukázat na nejproblematictější prvky světa svojí doby. Podle Patočky je oběť, jež je aktem vydání, v extrémních případech i vzdání se vlastního života bez zjevného prospěchu, způsob, jímž duchovní člověk demonstruje nejintimnější prvek svého bytí.⁷⁴

Oběť reflektoval Patočka jako nejdůležitější součást slavnosti. Účastníci aktu oběti, ti, kteří se vzdávají něčeho, co je jim drahé, nebo dokonce sebe sama, překonávají veškerá břemena, jež tíží jejich život a na okamžik se jim daří zahladit hranici mezi posvátným a profánním. Po skončení slavnosti sice dojde k tomu, že se hranice obnoví, ale již ji nelze vnímat jako identickou s tou, jež byla obětí zrušena. Původ daného výkladu oběti je možné najít už v Hegelově Fenomenologii ducha. Podle tohoto německého filozofa byla oběť určujícím momentem, kdy kult přestal být nějakou abstraktní entitou, ale stal se skutečným.⁷⁵

Kolbeho obětování nebylo pouhým rituálem. Oběť v křesťanství není jen rituál, ale životní postoj, bytí pro druhé. Oběť Krista byla zakotvena v jeho lásce k Bohu a člověku. S tímto životním přesvědčením, lásce k Bohu a člověku Kolbe při výběru vězňů vystoupil z řady a ochotně položil svůj život za druhého, podle vzoru Krista.

---

⁷³Srov. TAVA, Francesco. Oběť jako politický problém: Jan Patočka a sociologie posvátna, *Filosofický časopis* 66, 2018, č. 1, s. 253-269.

⁷⁴Srov. tamtéž.

⁷⁵Srov. tamtéž.

V pojetí Akvinského láska může člověka s Bohem sjednotit a tak představuje po všech stranách důležitý prvek oběti.⁷⁶ Tento postoj je také spojen s obětováním Kolbeho, pro kterého láska k Bohu byla tak silná, že pro ni obětoval život.

---

⁷⁶MOHELNÍK, Benedikt. Eucharistie jako oběť Krista – hlavy a jeho mystického těla. Teologická reflexe ve světle učení sv. Tomáše Akvinského, *Theologica* 6, 2016, č. 1, s. 119-146.

Závěr

V této práci byl hlavním cílem život Maxmiliána Kolbeho a studium pojmu oběti se vztažením na Kolbeho životní příběh. Na uvedených příkladech je patrné, s jakým nasazením se oddával své víře a Matce Boží. Ve skromných životních podmínkách se snažil o co nejmodernější šíření Boží slávy pomocí tisku časopisů Rytířstva Neposkvrněné. Poté jeho cesta do Japonska, kdy se vydával do cizího prostředí, kde neměl připravenou žádnou půdu pro začátek a realizaci svých plánů a přesto zde dokázal vybudovat klášter poblíž města Nagasaki. Se začátkem druhé světové války přišli nejenom polským kněžím kruté časy. Netrvalo dlouho a také Otec Kolbe se ocitl v koncentračním táboře v Osvětimi, kde došlo k jeho dobrovolnému obětování se za jiný lidský život, které vstoupilo do dějin a bylo připomínáno po celém světě. Nejen tímto činem, ale i celým svým životem se zasloužil o to, aby byl papežem Pavlem VI. blahořečen a o jedenáct let později roku 1982 Janem Pavlem II. prohlášen za svatého. Jak bylo zmiňováno, s jeho kanonizací z počátku ne všichni souhlasili. Tvrdili, že díky jeho ideologické „válce“ s Židy není vhodné ho prohlásit za svatého. Kolbe svými skutky během druhé světové války, kdy odsoudil kroky proti Židům a následně jich několik stovek ukrýval, tyto předešlé konflikty odčinil, tudíž nic nebránilo k jeho kanonizaci, protože kanonizace nevyžaduje neomylnost učení svatořečeného po celý život.

Druhá část práce spočívala v pojmu oběti, který zde byl rozebírán z mnoha pohledů. Kolbeho obětování nebylo pouhým rituálem nebo darem nadpřirozeným silám. Oběť v křesťanství není jen rituál, ale je to životní postoj, bytí pro druhé. Oběť Krista byla zakotvena v jeho lásce k Bohu a člověku. S tímto životním přesvědčením, lásce k Bohu a člověku Kolbe při výběru vězňů vystoupil z řady a ochotně položil svůj život za druhého, podle vzoru Krista. V pojetí Akvinského láska může člověka s Bohem sjednotit, a tak představuje po všech stranách důležitý prvek oběti. To mohlo být důležitým motivem Kolbeho sebeobětování. S pojetím filosofickým přihlížím k Janu Patočkovi. V jeho pojetí skutečným obětováním není možné docílit nějakého specifického cíle nebo pozitivního výsledku. Oběť duchovního člověka podle něj nepodporuje harmonii, ale naopak zvýrazňuje konflikty a krize. Otec Kolbe nezemřel kvůli své víře, která by ho k tomuto činu nutila. I přesto ho Jan Pavel II. prohlásil za mučedníka. Jeho přesvědčení díky víře bylo takové, aby konal největší dobro pro ostatní lidi. Při tomto obětování měla největší vliv situace během druhé světové války, čili

zvýraznění konfliktu a krize. On se rozhodl v tento moment své poslání naplnit a díky tomu zachránil život druhému.

Myslím si, že největší přínos této práce je propojení Kolbeho života s pojmem oběti, zvýraznění Kolbeho cesty, která vedla ke kanonizaci a postoje Jana Pavla II., který ho i přes „nesplnění“ kritérií nechal uctívat jako mučedníka, což se podle mě ukázalo jako nesmírně lidské a přirozené gesto, se kterým naprosto souhlasím. Zákony a pravidla vždy nemusí být všerikající. Práce mě obohatila poznáním toho, co vůbec takový svatý život obnáší, v jakých podmínkách si Otec Kolbe dokázal jít za svým přesvědčením, což dává i jistou motivaci, že čemu člověk v životě věří, za tím by si měl za každou cenu jít. Také je možno se prací inspirovat. I ti lidé, kteří mohou být od křesťanství i víry v Boha vzdáleni, zjistí, co takový nejsvatější život obnáší. Protože je to každého svobodná volba, jakou cestu si vybere, tak podle svých potřeb mohou jistou dávku inspirace přenést i do svého života. Každý sám pro sebe a svůj život bude konat největší dobro, stejně jako Kolbe pro Matku Boží.

Oběť je v křesťanství dar, který „mě“ něco stojí, ale ve prospěch druhého, to je oběť pozitivní. Pak existuje i oběť negativní, kterou již křesťanství zamítá. Křesťanské pojetí není jen rituál. Je to životní postoj, odhodlání se něčeho zříci pro druhého. Kolbe dal svůj život. Toto je konstruktivní postoj, nikoliv destruktivní, jako například u terorismu. Zajímavé zamyšlení po této práci by mohlo být o tom, jak je nahlíženo na současné oběti, které jsou právě i destruktivní. Zmínění teroristé, jako příslušníci jiného náboženství se také obětují pro své přesvědčení, ale může to mít tragické následky pro mnoho dalších.

Seznam použité literatury

- BIELICKI, Maciej. *Etereoplan ojca Maksymiliana*. In: BAR, Joachim Roman. Bł. Maksymilian Maria Kolbe. Niepokalanów: Ojcowie franciszkanie, 1974. ISBN není uvedeno.
- BLAŽÍČEK, Oldřich J. a KROPÁČEK, Jiří: *Slovník pojmů z dějin umění*. Odeon, Praha 1991. 479 s. ISBN 80-207-0246-6
- BOWIE, Fiona. *Antropologie náboženství*. 1. vyd. Praha: Portál, 2008. 336 s. [Přel. z Anthropology of Religion], ISBN: 978-80-7367-378-9.
- DOMAŃSKI, Jerzy. *Myšlenky sv. Maximiliána M. Kolbeho o Panně Marii*. Vyd. 2. Překlad Jarosław PASTUSZAK. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2007, 158 s. ISBN 978-80-7266- 261-6.
- DYCZEWSKI, Leon. *Svatý Maximilián Maria Kolbe*. Brno: Konvent minoritů, 2005, 239 s. ISBN 80-903-3951-4.
- FACCENDA, Luigi. *A heart trained: Saint Maximilian Kolbe*. 2. ed. Bologna: Edizioni dell'Immacolata, 1999. 40 s. ISBN 83-869-9156-9.
- HELLER, Jan, SUCHÁ, Ema, ed. *Hlubinné vrty: rozbor biblických statí a pojmů*. Praha: Kalich, 2008. 316 s. ISBN 978-80-7017-083-0.
- JORDAN, Michael. *Tajemný svět Asie: rituály, náboženství, filozofie*. Praha: Balios, 2000. 224 s. ISBN 80-717-6946-0.
- KLUZ, Władysław. *Světlo a stín: paralela života sv. Maximiliána Maria Kolbeho a Rudolfa Hösse, velitele koncentračního tábora v Osvětimi*. Překlad Terezie Brichtová. Praha: Zvon, 1991, 205 s. ISBN 80-711-3044-3.
- KÜNG, Hans. *Co je církev*. Brno: GTB, 2000. 196 s. ISBN 80-85319-92-6.
- KÜNG, Hans. *Po stopách světových náboženství*. 308 s. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2007. ISBN 80-7325-059-4.

MOHELNÍK, Benedikt. Eucharistie jako oběť Krista – hlavy a jeho mystického těla. Teologická reflexe ve světle učení sv. Tomáše Akvinského, *Theologica* 6, 2016, č. 1, s. 119-146.

PODBORSKÝ, Vladimír. *Náboženství pravěkých Evropanů: Die Religion der Ureuropäer = The religions of the prehistoric Europeans*. Brno: Masarykova univerzita, 2006, 607 s. ISBN 80-210-4178-1.

Petr Sommer, Dušan Foltýn, Pavel Vlček: *Encyklopedie českých klášterů*. Praha 1997, 782 s. ISBN 80-85983-17-6.

POSPÍŠIL, Ctirad Václav. *Ježíš z Nazareta, Pán a Spasitel*. 2. vyd. Praha: Krystal OP, 2012. Teologie (Karmelitánské nakladatelství: Krystal OP). 462 s. ISBN 978-80-7195-394-4.

ROMB, Anselm William. *The Kolbe Reader: The Writings of St. Maximilian Kolbe OFM CONV*. Libertyville: Marytown Press, 2007, 213 s. ISBN 0-913382-35-3.

STRZELECKA, Kinga. *Maksymilian Maria Kolbe*. 2. Auf. St. Benno-Verlag, 1983, 236 s. ISBN není uvedeno.

TAVA, Francesco. Oběť jako politický problém: Jan Patočka a sociologie posvátna, *Filosofický časopis* 66, 2018, č. 1, s. 253-269.

WEIGEL, George. *Svědék naděje : Autorizovaný životopis Jana Pavla II*. Praha: Práh, 2005, 880 s. ISBN: 80-7252-114-4

WERNER, Karel. *Malá encyklopedie hinduismu*. Brno: Atlantis, 1996. 215 s. ISBN 80-710-8129-9.

ZBAVITEL, Dušan. *Bozi, bráhmani, lidé: čtyři tisíciletí hinduismu*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1964. 293 s. ISBN neuvedeno.